

Іпполітова І.Я., к.е.н., доцент
*Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
(м. Харків, Україна)*

ТЕХНІЧНЕ ПЕРЕОЗБРОЄННЯ ВИРОБНИЦТВА ЯК ПЕРЕДУМОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Інтеграція України до світового співтовариства потребує від суб'єктів господарювання оновлення та модернізації основних засобів відповідно до світових стандартів. Ефективним та водночас фінансово необтяжливим інструментом оновлення техніко-технологічної бази підприємства є технічне переозброєння. Проведення технічного переозброєння дозволяє підприємству стимулювати його інноваційний розвиток, що, в свою чергу, грає значну роль у виготовленні конкурентоздатної продукції.

Аналізуючи ступінь інноваційності розвитку економіки України, можна відмітити, що згідно з доповіддю "Глобальний індекс інновацій 2019", Україна втратила в рейтингу 4 позиції і посіла 47 місце, випередивши Грузію [1,2]. Крім того, наша країна втратила три позиції порівняно з минулим роком у рейтингу інноваційних економік світу агентства Bloomberg і посіла 56 місце серед 60 досліджуваних країн [3]. Таке падіння зумовлено послабленням позиції України за 4-ма із семи складових даного індексу. Саме тому, запровадження інновацій має стати поштовхом у подальшому розвитку України.

Інноваційний розвиток має декілька напрямків, зокрема техніко-економічний, соціальний та організаційний розвиток. Техніко-економічний розвиток – процес переходу на новий, сучасний, якісний техніко-економічний рівень завдяки удосконаленню техніко-технологічної бази виготовлення продукції (послуг). Головною загрозою для ефективного техніко-економічного розвитку стають зношеність основних виробничих засобів, невідповідність вітчизняних стандартів міжнародним, недостатність джерел фінансування для оновлення виробництва. Основними напрямками техніко-економічного інноваційного розвитку підприємства є: впровадження прогресивних технологій, технічне переозброєння, оновлення фізично зношених та морально застарілих виробничих засобів, підвищення якості виготовлення продукції (надання послуг), удосконалення виробничої системи управління, впровадження ресурсозберігаючих технологій тощо.

Сьогодні питання ефективності технологій, що використовуються постає не тільки на мікрорівні, але й на рівні всієї держави. Зокрема, постановою Кабінету Міністрів було уточнено сім основних середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності загальнодержавного рівня на 2017 – 2021 роки [4]. Основними напрямками, що покликані забезпечити інноваційний розвиток економіки України, стали впровадження енергоефективних технологій, технологічне оновлення агропромислового комплексу, розвиток інформаційних та комунікаційних технологій, освоєння нових технологій виробництва матеріалів та ін. Прийняття подібних законодавчих актів свідчить про актуальність технічного переозброєння для вітчизняних підприємств. Однак суб'єкти господарювання зацікавлені в оновленні техніко-технологічної бази підприємств не лише заради підтримки загальнодержавної політики, але й через необхідність підвищувати власну конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Світовий досвід свідчить про те, що за останні роки від 50 % до 80 % зростання ВВП високорозвинутих країн забезпечили саме технологічні нововведення, які можуть створюватися лише за умови використання підприємствами сучасних ефективних технологій. Наразі питання оновлення основних засобів на підприємствах України постає досить гостро. Статистичні данні свідчать, що ступінь зносу основних засобів на промислових підприємствах України є досить високим (табл. 1).

Таблиця 1

Ступінь зносу основних засобів за видами економічної діяльності [5]

Вид економічної діяльності	Ступінь зносу за роками, %				
	2013	2014	2015	2016	2017
Промисловість	56,9	60,3	76,9	69,4	59,1
Усього	77,3	83,5	60,1	58,1	55,1

Як видно з наведених даних, наразі існує позитивна тенденція до скорочення ступеня зносу основних засобів, однак при цьому вони зношені більше, ніж на 50 %. Крім того, введення в дію основних засобів відбувається досить повільно (табл. 2).

Таблиця 2

Введення нових основних засобів за видами економічної діяльності [5]

Вид економічної діяльності	Введення в дію нових основних засобів, млн. грн.				
	2013	2014	2015	2016	2017
Промисловість	67103	51703	55930	66488	83762
Усього	165769	126162	216697	202120	237793

З табл. 2 ми бачимо, що протягом аналізованого періоду введення основних засобів в промисловості відбувається досить рівномірно та з 2014 року має повільну тенденцію до зростання. Якщо досліджувати оновлення основних засобів за усіма видами економічної діяльності, то тут можна побачити, що вартісний вимір введених основних засобів змінюється досить різко. Так, у 2016 році загалом було введено нових засобів на суму 202120 млн. грн., що менше, ніж було у попередньому році (216697 млн. грн.), проте вже у 2017 відновлюється позитивна динаміка. Саме тому підприємства України потребують технічного переозброєння, яке має багато переваг перед екстенсивними методами оновлення основних засобів, зокрема, новим будівництвом та розширенням виробництва. До цих переваг відносяться: більш економічне використання ресурсів на одиницю виробничої потужності, прискорення процесу впровадження нової техніки, економія часу, можливість уникнути розпилення матеріальних і трудових ресурсів, якими завжди супроводжується велика кількість нових будівництв та наявність трудового колективу діючого підприємства, що є дієвою, зацікавленою силою, засобом контролю за якістю і строками виконання робіт. Процес технічного переозброєння виробництва охоплює не лише техніко-технологічні заходи, що безпосередньо пов'язані з процесом виробництва, а цілу систему заходів, що націлена на здійснення технічного переозброєння на основі нової техніки та технології. Цей комплекс охоплює технічні, організаційні, фінансово-економічні та інформаційні заходи.

Таким чином, технічне переозброєння виробництва є ефективним методом оновлення основних засобів та фактором підвищення ефективності інноваційного розвитку підприємств України.

Список використаних джерел

1. *The Global Innovation Index 2018*. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2018-report>.
2. *The Global Innovation Index 2019*. URL: <https://www.globalinnovationindex.org/gii-2019-report>
3. *Bloomberg Innovation Index 2020*. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-01-18/germany-breaks-korea-s-six-year-streak-as-most-innovative-nation>
4. Деякі питання визначення середньострокових пріоритетних напрямів інноваційної діяльності галузевого рівня на 2017-2021 роки від 18 жовтня 2012 р. – Постанова КМУ № 980. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980-2017-%D0%BF#Text>
5. *Статистичний щорічник України за 2018 рік*. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/11/zb_yearbook_2018.pdf